

Πρόγραμμα Διαπολιτισμικής Επιμόρφωσης

Project Overview

Produced with Scholar

Publisher: POSTinterculturality

Start: Apr 21, 2016

Due: Jul 31, 2016

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Version 3

Ioanna Dimopoulou

Jun 29, 2016 at 10:00 PM

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Κατεύθυνση

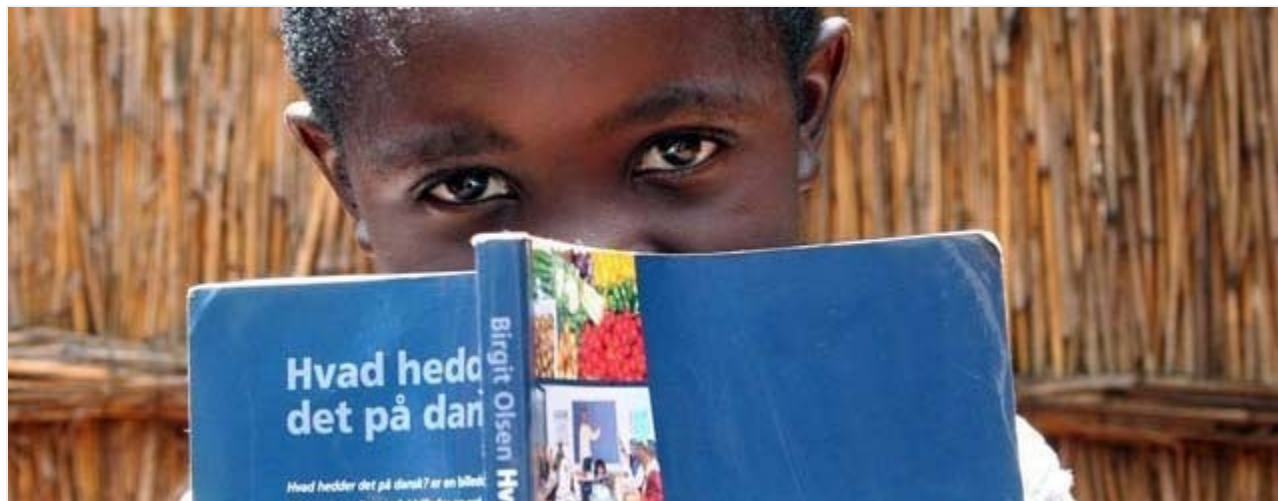
Διδακτική Θετικών Επιστημών: Εκπαιδευτικά Προγράμματα, Αξιολόγηση και Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ:2015-2016

Μάθημα ΠΜΣ «ΕΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ»

Θέμα Εργασίας: «Προγράμματα εκπαίδευσης προσφύγων»

Διδάσκουσα: Αρβανίτη Ευγενία

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑΝΝΑ (Α.Μ.:1050396)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (Α.Μ.: 1018005)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1η.....	3
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
1.2 Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ.....	5
ΕΝΟΤΗΤΑ 2η.....	8
2.1 ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ (UNCHR): ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΡΓΑΝΟ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ.....	8
2.2. ΤΥΠΟΙ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ.....	10
2.3 ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	12
2.4 ΤΥΠΟΙ ΜΟΝΤΕΛΩΝ ΣΤΙΣ «Τοπικές Εκπαιδευτικές Αρχές» της Αγγλίας (LEAs -Local Education Authority).....	12
ΕΝΟΤΗΤΑ 3η.....	14
3.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ.....	14
3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	17
ΕΝΟΤΗΤΑ 4η.....	21
4.1 Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ.....	21
ΕΝΟΤΗΤΑ 5η.....	23
5.1 ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.....	23

ΕΝΟΤΗΤΑ 6η.....	25
6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	25
ΕΝΟΤΗΤΑ 7η.....	26
7.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.....	26
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	30
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	31

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το προσφυγικό πρόβλημα είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο, διαρκές και οικουμενικό, που μετά το τέλος του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου έχει αποκτήσει εντός της παγκόσμιας κοινότητας ένα χαρακτήρα διακοινοτικό και συλλογικά οικουμενικό. Πλέον δεν είναι ένα τοπικό ή περιφερειακό φαινόμενο.

Το πρόβλημα αυτό έχει γίνει ιδιαίτερα έντονο στη χώρα μας από το καλοκαίρι του 2015 και μετά, όπου αυξάνονται συνεχώς οι προσφυγικές ροές. Ένας από τους βασικούς λόγους που γίνεται αυτό είναι ο πόλεμος στη Συρία. Κάθε μέρα χιλιάδες άνθρωποι ρισκάρουν τη ζωή τους για ένα καλύτερο αύριο. Μερικοί από αυτούς όμως δεν τα καταφέρνουν και χάνουν τη ζωή τους στο Αιγαίο.

Οι άνθρωποι αυτοί έχουν άμεση ανάγκη από βοήθεια. Πρώτα από όλα πρέπει να φροντίσουμε ώστε να έχουν μια ασφαλή στέγη, φαγητό, ρούχα, ιατρική περίθαλψη και ψυχολογική υποστήριξη. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί στα ασυνόδευτα παιδιά. Αφού γίνουν όλα αυτά, εμφανίζεται το εξής ερώτημα: πώς θα συνεχίσουν τη ζωή τους από εδώ και πέρα αυτοί οι άνθρωποι;

Απαιτείται ένα οργανωμένο σχέδιο δράσης έτσι ώστε οι πρόσφυγες να ενταχθούν στην κοινωνία και να μην περιθωριοποιηθούν, εκδηλώνοντας πολλές φορές παραβατικές συμπεριφορές. Σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια αυτή μπορεί να παίξει η εκπαίδευση. Αφού ενταχθούν στα σχολεία θα μπορέσουν να ενταχθούν στη συνέχεια στην αγορά εργασίας και να επιβιώσουν.

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστούν ορισμένα προγράμματα εκπαίδευσης προσφύγων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και να γίνει μια σύγκριση ώστε να διαπιστωθεί ο τρόπος που αντιμετωπίζεται το θέμα αυτό από τις διάφορες χώρες. Μέσα από αυτή τη σύντομη παρίσχιση θα μπορούσαμε να πάρουμε κάποιες ιδέες για το πως θα οργανώσουμε καλύτερα την εκπαίδευση των προσφύγων στη χώρα μας, κάτι το οποίο παρουσιάζεται ως επιτακτική ανάγκη στην εποχή μας.

Αρχικά διασαφηνίζονται οι έννοιες-κλειδιά και περιγράφεται το προσφυγικό πρόβλημα στην χώρα μας. Ακολούθως παρουσιάζεται ο εποπτικός ρόλος της Ύπατης Αρμοστείας σε παγκόσμια κλίμακα στο ζήτημα της εκπαίδευσης των προσφύγων και περιγράφονται οι τύποι σχολείων που αναπτύσσονται εντός της παγκόσμιας κοινότητας. Έπειτα αναφέρονται διεξοδικά επιλεγμένα προγράμματα εκπαίδευσης προσφύγων στο εξωτερικό και στην χώρα μας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις μεθόδους διδασκαλίας της γλώσσας υποδοχής και περιγράφονται τα εφαρμοζόμενα προγράμματα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Τέλος, παρατίθενται οι δραστηριότητες που έχουν ως στόχο οι πρόσφυγες να κατανοήσουν και να οικειοποιηθούν τις έννοιες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως αυτές ορίζονται από τον ΟΗΕ καθώς και να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά του δυτικού τύπου οικογένειας.

Πρόσφυγας

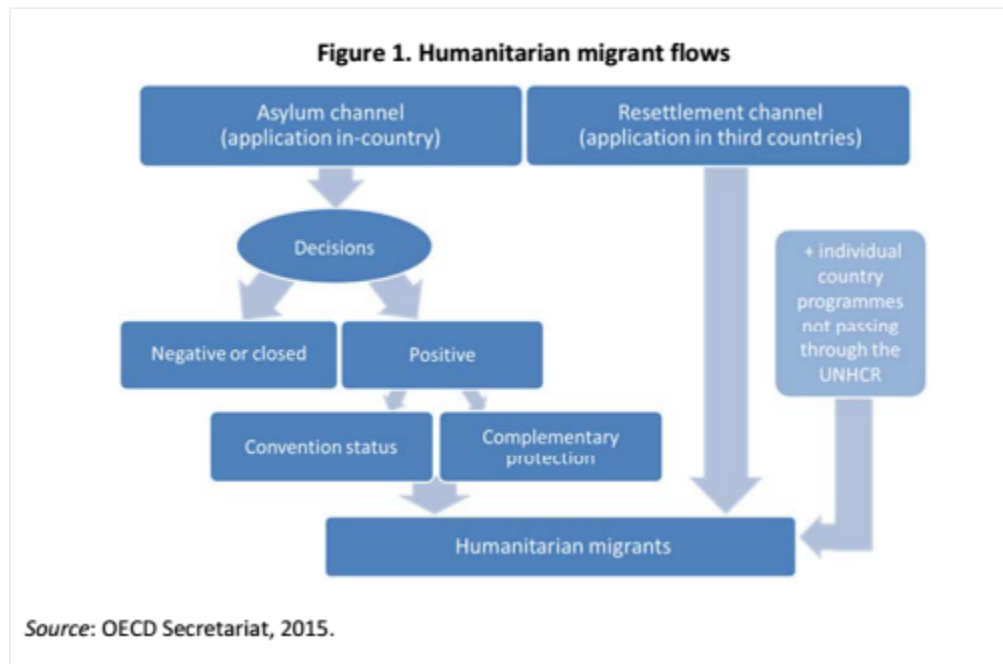
«συνεπεία γεγονότων επελθόντων πρό της 1ης Ιανουαρίου 1951 και δεδικοιολογη-μένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκειται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή , λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης, ή εάν μη έχουν υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενον συνεπεία τοιούτων γεγονότων εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής, δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην». (πρόσφυγες, 2009)

Μετανάστης

«χαρακτηρίζεται το άτομο που είναι μακριά από τη χώρα που γεννήθηκε ή από τη χώρα που έχει την εθνικότητα ή υπηκοότητά της για περισσότερους από 12 μήνες» (πρόσφυγες, 2009)

Η Έννοια του ασύλου

Το πολιτικό άσυλο είναι μια μορφή προστασίας που παρέχει στο έδαφός της μια χώρα, σε ένα άτομο που διώκεται ή επικαλείται βάσιμο ενδεχόμενο δίωξης έξω από αυτήν, όπως για παράδειγμα στην αλλοδαπή πατρίδα του. Η δίωξη από την οποία μπορεί να προστατεύεται με πολιτικό άσυλο κάποιος μπορεί να έχει ως αιτία τη φυλή του, την εθνικότητά του, τη θρησκεία του, τις πολιτικές του απόψεις ή τη συμμετοχή του σε μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα ή κοινωνικές δραστηριότητες. Το πολιτικό άσυλο παρέχεται υπό τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 στα σημεία που αυτή αφορά το «Καθεστώς των Προσφύγων». (Πολίτη, 2013)

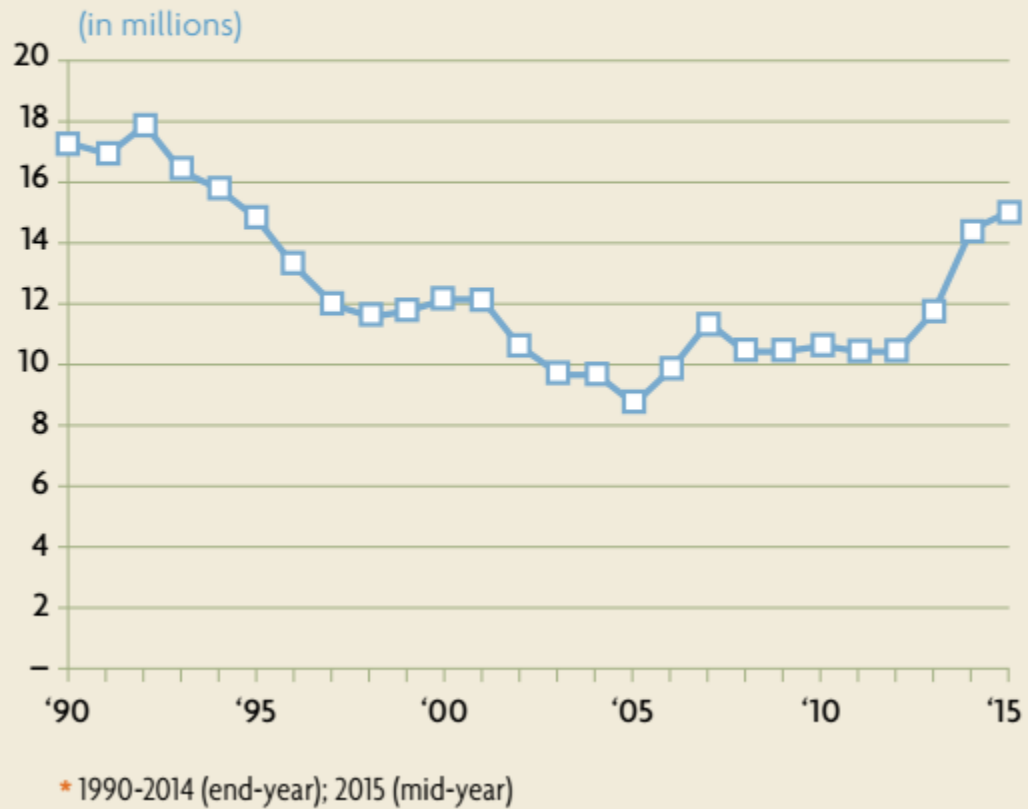
Οι μεταναστευτικές ροές ακολουθούν 2 παράλληλες πορείες:

1. Μετά την είσοδο στην χώρα υποδοχής κάθε πρόσφυγας αιτείται άσυλο στην χώρα αυτή. Αν η χώρα ανταποκριθεί με αρνητική διάθεση στο αίτημα του είτε του δώσει μία οριστικά αρνητική απάντηση τότε τοποθετείται σε καταυλισμό. Αν η χώρα ανταποκριθεί θετικά τότε λαμβάνει παράλληλα συμβατικά και συμπληρωματικά μέτρα προστασίας του με πρόθεση την ένταξη του στον κοινωνικό ιστό της χώρας.

2. Αν ένας πρόσφυγας επιδιώκει την μετάβαση τους σε άλλη χώρα-πέρα από την χώρα υποδοχής του - με σκοπό την εκεί εγκατάστασή του, αιτείται αιτήματος μετεγκατάστασής του στην χώρα. (OECD, 2016).

1.2 Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

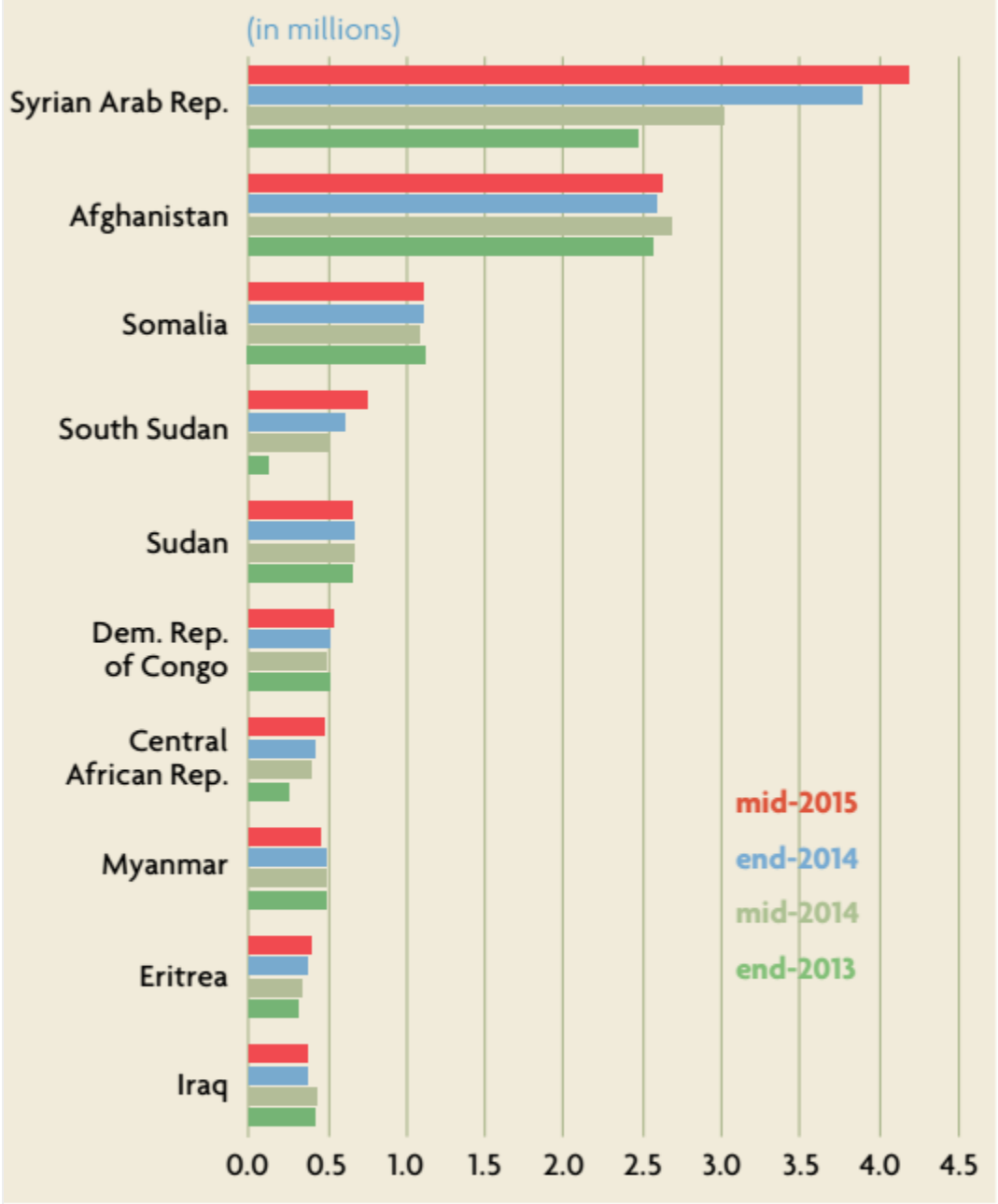
Fig. 1 **Refugee population under UNHCR's mandate | 1990 - 2015***

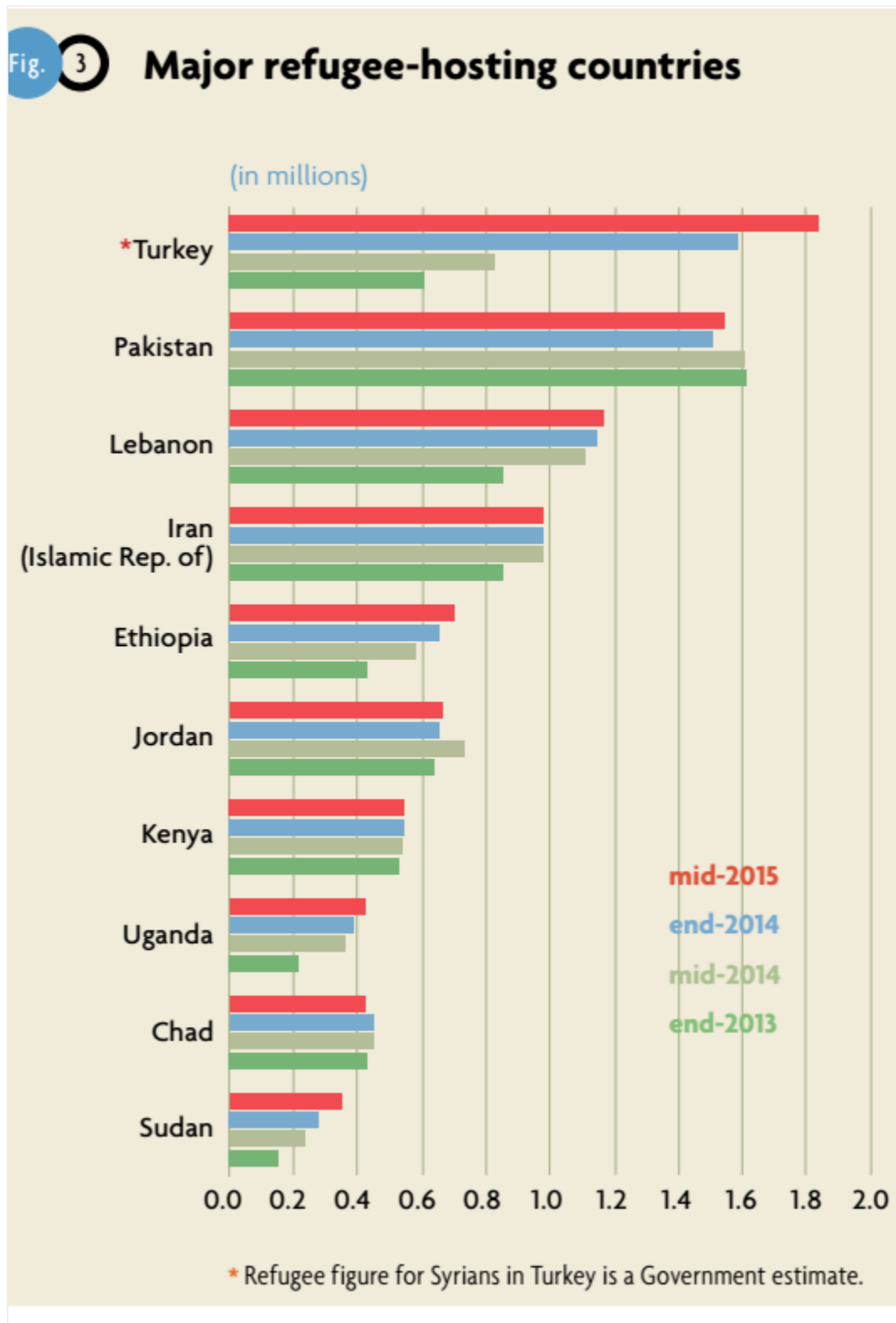
Ο συνολικός αριθμός των προσφύγων αυξάνει σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Υπολογίζεται στα μέσα του 2015 σε 15.1 εκ. με ρυθμό αύξησης 4.7% ανά έτος.

Fig. 2

Where do the world's refugees come from?

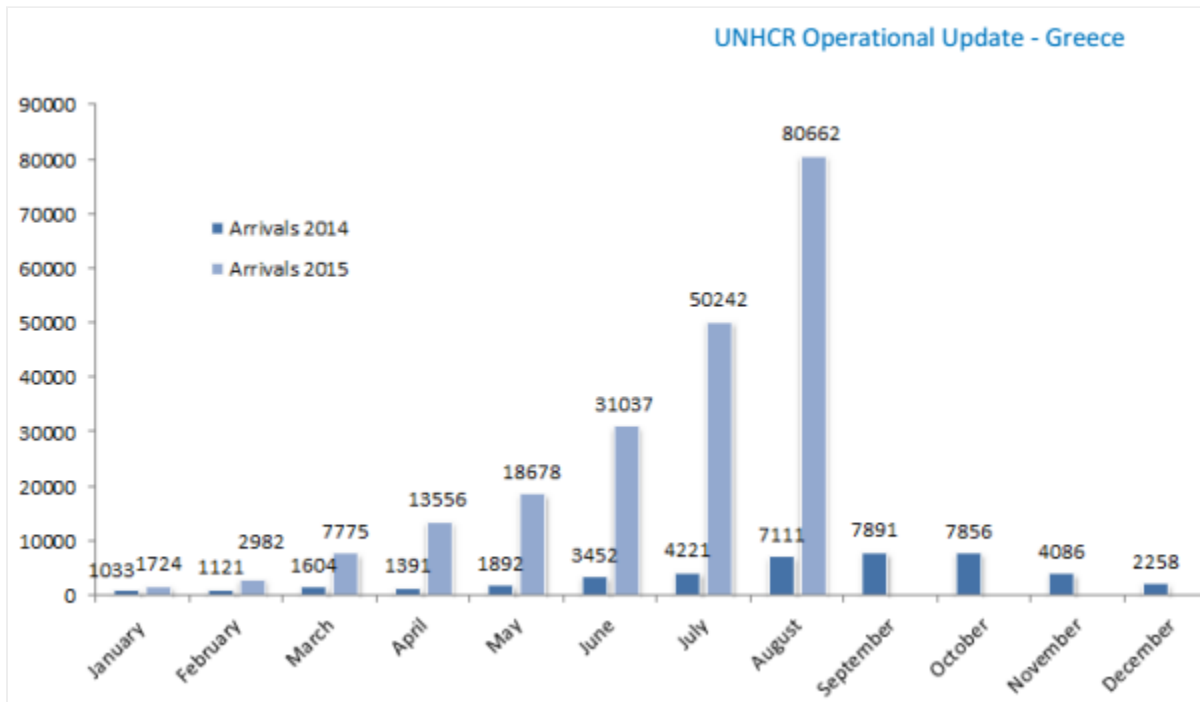

Το σύνολο των προσφύγων προέρχεται από περιοχές που βιώνουν πολεμικές συγκρούσεις ποικίλων αιτιών: Συρία, Αφγανιστάν, Σομαλία, Νότιο Σουδάν κα..

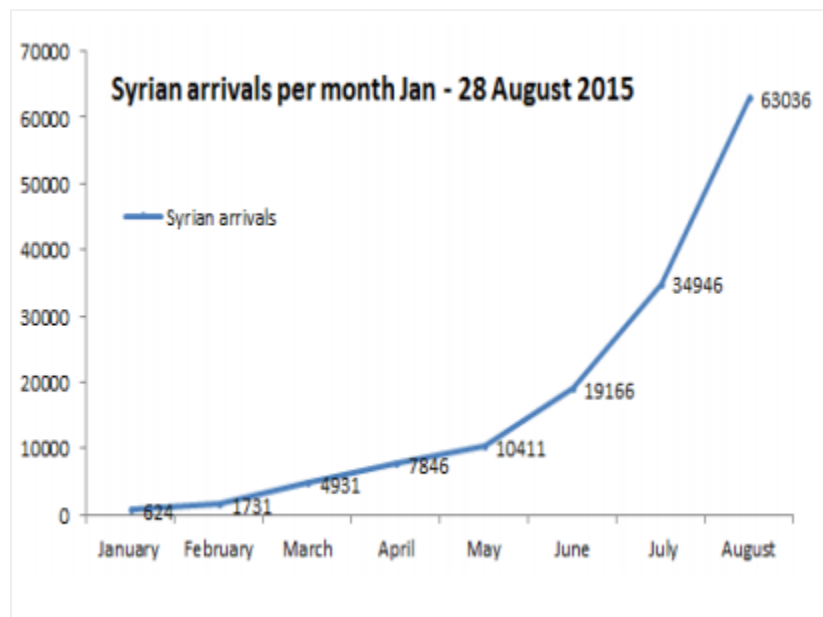

Οι χώρες με την μεγαλύτερη ροή υποδοχής προσφύγων είναι κατά σειρά: η Τουρκία, το Πακιστάν, το Λίβανο, το Ιράν, η Αιθιοπία, η Ιορδανία κα..

Όσον αφορά την Ελλάδα, ο αριθμός των αφίξεων των προσφύγων στο ελληνικό έδαφος από θάλασσης εκτιμάται στις 204.954, το πρώτο εξάμηνο του 2015.

Με ραγδαίο ρυθμό αυξήθηκε ο αριθμός εισδοχών στην Ελλάδα κατά το 2015.

Σε απόλυτους αριθμούς οι Σύριοι πρόσφυγες αυξήθηκαν από 624 άτομα τον Ιανουάριο σε 63.036 άτομα τον Αύγουστο. (UNCHR, 2015)

2.1 ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ (UNCHR): ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΡΓΑΝΟ ΠΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR-United Nations High Commissioner for Refugees) ιδρύθηκε στις 14 Δεκεμβρίου 1950 από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με εντολή να καθοδηγεί και να συντονίζει τη διεθνή δράση για την προστασία των προσφύγων και την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για την παγκόσμια κοινότητα. Αυτή η οικουμενική βούληση έλαβε σάρκα και οστά με τη σύμβαση του 1951 και το πρωτόκολλο του 1967.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής της πολιτικής για τους πρόσφυγες στοχεύει στην ένταξη των προσφύγων-μαθητών στο πλαίσιο των εθνικών συστημάτων, όπου είναι εφικτό. Όπου αυτό δεν είναι δυνατόν επιδιώκει οι πρόσφυγες να έχουν πρόσβαση σε στοχευμένα και πιστοποιημένα προγράμματα εκπαίδευσης σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους πχ. τη γλώσσα υποδοχής, την εκτιμώμενη διάρκεια της «εξορίας», και τις επιθυμίες αυτών ως προς την πορεία της ζωής τους.

Η πολιτική της UNHCR διαπνέεται από τις ακόλουθες 4 νόρμες:

- 1.Την συνεργασία μεταξύ των μελών της παγκόσμιας κοινότητας ώστε να διασφαλιστεί και να προστατευτεί η ποιότητα της εκπαιδευτικής προσπάθειας για τους πρόσφυγες.
- 2.Την ανάπτυξη των ικανοτήτων του προσωπικού του οργανισμού αλλά και των εταίρων του σε ζητήματα management, ώστε να διασφαλιστεί η βέλτιστη διαχειριστική απόδοση των προγραμμάτων που εκπονούνται.
- 3.Την χρήση μετρικών μεθόδων υπολογισμού της αξιοπιστίας και της αποτελεσματικότητας των εκτελούμενων προγραμμάτων εκπαίδευσης.
- 4.Την χρήση της τεχνολογίας με νεωτεριστικό πνεύμα ώστε να διευρυνθεί η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η ατζέντα της UNHCR στοχεύει:

- 1.Να αυξήσει την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με έμφαση στις αναγνωστικές και αριθμητικές δεξιότητες, την προαγωγή της συμμετοχικής παιδαγωγικής, την επίτευξη υψηλού ποσοστού συμμετοχής των παιδιών στην εκπαίδευση, την μείωση των διακρίσεων εντός των σχολικών μονάδων, την χρήση των σύγχρονων προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με έμφαση τα μαθήματα γλώσσας προσαρμοσμένα στην διδασκαλία της μητρικής γλώσσας των προσ-φύγων.
- 2.Να καταστήσει τα σχολεία ασφαλή περιβάλλοντα μάθησης μακριά από την όποια μορφή βίας και την ύπαρξη της παιδικής εργασίας. Να καταρτίσει τους εκπαι-δευτικούς γύρω από ζητήματα μεθόδων ένταξης αλλά και εντοπισμού των παιδιών σε κίνδυνο - θύματα ρατσιστικών διακρίσεων και περιθωριοποίησης, παιδιών με ειδικές ανάγκες.
- 3.Να βελτιώσει την πρόσβαση στην επίσημη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με ενίσχυση εξόδων στήριξης, με στοχευμένες επενδύσεις σε ανθρώπινο και υλικοτεχνικό υλικό, με εξατομικευμένα τοπικά και ατομικά προγράμματα ταχείας πιστοποίησης-μαθητείας.
- 4.Να αυξήσει τον αριθμό των προσφυγών που εισάγονται στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με αύξηση των υποτροφιών, με την υιοθέτηση του θεσμού της ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης κα.
5. Να προμοτάρει τη λογική της δια βίου εκπαίδευσης:
- 6.Να θεωρηθεί η εκπαίδευση ως μέρος μιας συνολικής αντιμετώπισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και που αναπτύσσεται μέσα από τις ακόλουθες φάσεις:
 - 1) Παροχή μη τυπικής σε ασφαλή μαθησιακά μέρη και ψυχαγωγικές δραστηριότητες.
 - 2) Μια μεταβατική φάση από ασφαλείς χώρους μάθησης σε πιο επίσημες εκπαιδευτικές δραστηριότητες με έμφαση στην ανάγνωση και την αριθμητική
 - 3) Πλήρη ένταξη στην τυπική εθνική εκπαίδευση με πιστοποίηση και ανα-γνώριση της ιδιαιτερότητας της προσφυγικής κοινότητας.

Εν κατακλείδι, η Ύπατη Αρμοστεία στοχεύει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που συσσωρεύονται κατά τις προσφυγικές ροές και δια της εκπαιδευτικής διαδικασίας με γνώμονα το τρίπτυχο «Πρόσβαση», «Ποιότητα» και «Προστασία». (UNHCR, 2012).

2.2. ΤΥΠΟΙ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Οι τύποι σχολείων που διαμορφώνονται σε διεθνές επίπεδο στην εκπαίδευση των προσφύγων κινούνται σε όλο το φάσμα της διαβίου μάθησης, καλύπτοντας προγράμματα από την τυπική έως την μη τυπική εκπαίδευση υπό την αιγίδα του εκάστοτε εθνικού υπουργείου παιδείας.

Το ζητούμενο σε κάθε σύγχρονο δυτικό κράτος είναι η ένταξη των προσφύγων στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Επομένως αναπτύσσει κάθε χώρα αυτά τα επιπρόσθετα ενισχυτικά μέτρα επί των εκπαιδευτικών συστημάτων της που θα διασφαλίσουν την ένταξη των νεαρών προσφύγων στην τυπική εκπαίδευση.

Στην χώρα μας υφίσταται παράλληλα με την κλασική τυπική εκπαίδευση ο θεσμός των διαπολιτισμικών σχολείων (Μητακίδου Σ., 2006) που ενώ σκοπεύει στην ουσιαστική πραγμάτωση μίας διαπολιτισμικής παιδείας πλειονοτήτων και μειονοτήτων εντός της ελληνικής κοινωνίας καταλήγει συνήθως να είναι ένας χώρος φοίτησης αλλοδαπών μαθητών με έμφαση στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως εισιτήριο για την ελληνική αγορά εργασίας.

Παράλληλα με την δημόσια εκπαίδευση είναι δυνατόν με βάση την διεθνή εμπειρία να αναπτυχθεί η ιδιωτική εθελοντική εκπαιδευτική προσπάθεια σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο από διεθνείς οργανισμούς και μη κρατικές πρωτοβουλίες, οι οποίες θα επιδιώξουν είτε να καλύψουν τις αδυναμίες της επίσημης κρατικής μέριμνας είτε να ασχοληθούν εκεί όπου είναι αδύνατο άμεσα να ληφθούν διορθωτικά μέτρα. Όλες αυτές οι δραστηριότητες βέβαια βρίσκονται πάντοτε υπό την αιγίδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ θεσμικά, οργανωτικά και σε επίπεδο τεχνογνωσίας.

Εντούτοις, πάντοτε αυτές οι προσπάθειες αδυνατούν να καλύψουν όλο το φάσμα των αναγκών των προσφύγων για εκπαίδευση, ιδιαίτερα όταν αυτοί βρίσκονται σε καταυλισμούς, τα σημεία της πρώτης εγκατάστασης τους στη χώρα υποδοχής. Πριν καλά-καλά καταφέρουν οι εθνικές κυβερνήσεις να επιλύσουν ζητήματα ανθρωπιστικού και διεθνούς δικαίου, όπως την ταυτοποίηση τους, την καταγραφή τους, την χορήγηση ασύλου και τελικώς τι μέλλει γενέσθαι με την πορεία της ζωής τους.

Την ενδιαμέση αυτή περίοδο πέρα από τις άμεσες ανάγκες τους για αγαθά επιβίωσης πρέπει να παρασχεθεί στους προσφυγές και ιδιαίτερα στα μικρά παιδιά εκπαίδευση. Το κενό αυτό όπως φυσικά συμβαίνει συνήθως να καλύπτεται από τις προσπάθειες αυτό-οργάνωσης των μελών της κοινότητας των μεταναστών στον εκάστοτε καταυλισμό. Άτομα με στοιχειώδη εκπαιδευτική επάρκεια, είτε πρόσφυγας είτε εξωτερικός εθελοντής, σε συνεργασία με ιδιωτική ή δημόσια πρωτοβουλία κάνει μαθήματα βασικής εκπαίδευσης στα νεαρά προσφυγόπουλα με βάση την μητρική τους γλώσσα και με στόχο την καταπολέμηση του γραμματικού και αριθμητικού αναλφαριθμητισμού τους.

Στον Καναδά, όσον αφορά τα δημοτικά σχολεία, τα νεοεισερχόμενα παιδιά τοποθετούνται σε τάξη ανάλογη της ηλικίας τους. Στα γυμνάσια, η απόκτηση της αγγλικής ή γαλλικής γλώσσας και οι μαθηματικές δεξιότητες καθορίζουν συνήθως την τοποθέτηση. Στο Τορόντο οι σχολικές επιτροπές προσπαθούν να βρουν νέες μεθόδους αξιολόγησης, τα «δυναμικά τεστ». Ο δάσκαλος χρησιμοποιεί έναν τύπο τεστ, αναθέτει εργασία και παρατηρεί την ικανότητα του μαθητή να μάθει. Είναι ένας από τους πλέον αποτελεσματικούς μηχανισμούς για εκείνους που είχαν ελάχιστη ή καμία εκπαίδευση ή είχαν κενά στην εκπαίδευσή τους, όπως οι έφηβοι πρόσφυγες. Οι σχολικές επιτροπές πειραματίζονται με τα εργαλεία αξιολόγησης χρησιμοποιώντας τεστ από την χώρα προέλευσης των παιδιών ή μεταφράζοντας τα στη μητρική τους γλώσσα. Μερικοί φτιάχνουν και δικά τους τεστ. Εκτός από αυτά τα τεστ θα πρέπει να γίνουν και τεστ ανίχνευσης μαθησιακών δυσκολιών και ψυχολογικών ή συναισθηματικών προβλημάτων. (Kaprielian-Churchill, 1996)

UNHCR/S.Baldwin

Σ' ένα προάστιο του Amman της Ιορδανίας (Haben Habteslasie, 2014), ο Jamal και ο εγγονός του Akram διδάσκουν το αραβικό αλφάβητο σε έναν μικρό αριθμό προσφυγόπουλων συριακής καταγωγής.

ΤΕΕΑΠΗ/Ν.Αλεξανδρόπουλος

Εντός μίας μικρής τέντας, οκλαδόν, με τα βιβλία τους στα χέρια παρακολουθούν το μάθημά τους τα προσφυγόπουλα. Στόχος αυτού του ιδιότυπου άτυπου σχολείου είναι να μη χαθεί η επαφή των παιδιών με τη σχολική εκπαίδευσή που στερήθηκαν λόγω του πολέμου. Τους διδάσκει το Α.Π. της ιορδανικής εκπαίδευσης, που περιλαμβάνει αραβικά, επιστήμη, μαθηματικά και μερικά αγγλικά. Το σχολείο συντηρείται από χορηγίες ιδιωτών και την Ύπατη Αρμοστεία.

2.3 ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η επιλογή του αναλυτικού προγράμματος σπουδών για τους πρόσφυγες μαθητές είναι ένα από τα πιο αμφιλεγόμενα και δύσκολα ζητήματα να επιλυθούν. Το βασικό ερώτημα είναι το εξής: θα πρέπει τα παιδιά-πρόσφυγες να μελετούν το αναλυτικό πρόγραμμα της χώρας τους ή της χώρας υποδοχής;

Η επιλογή του προγράμματος σπουδών για τους πρόσφυγες συνήθως εμπίπτει σε μια από τις δύο κατηγορίες:

Παράλληλο σύστημα όπου γίνεται χρήση του αναλυτικού προγράμματος της χώρας προέλευσης (παραδοσιακό μοντέλο). Οι πρόσφυγες έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση μέσα στις κατασκήνωσεις τους ή σε ΜΚΟ ή σε σχολικές κοινότητες προσφύγων και ακολουθούν το Α.Π. της χώρας προέλευσης. Παραδείγματα: Πακιστάν, Λιβερία, Τανζανία.

Mainstreaming όπου γίνεται χρήση του Α.Π. της χώρας υποδοχής (εκπαιδευτική πολιτική της Ύπατης Αρμοστείας). Εδώ υπάρχουν δύο επιλογές. Η πρώτη είναι να ενσωματωθούν οι πρόσφυγες στα εθνικά σχολεία και να ακολουθήσουν το εθνικό Α.Π. της χώρας υποδοχής. Παραδείγματα: Καμερούν, Λίβανο, Ιράν, Ουγκάντα, Υεμένη. Η δεύτερη είναι να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση σε μια κατασκήνωση προσφύγων ή σε κοινόχρηστες σχολείων και να ακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών της χώρας υποδοχής. Παραδείγματα: κατασκήνωσεις στην Αιθιοπία, Κένυα και Ρουάντα, Μαλαισία)

Στις περισσότερες περιπτώσεις η μετάβαση στη χρήση του Α.Π. της χώρας υποδοχής συνίσταται ως η πιο βιώσιμη, οικονομικά αποδοτική επιλογή.

2.4 ΤΥΠΟΙ ΜΟΝΤΕΛΩΝ στις «Τοπικές Εκπαιδευτικές Αρχές» της Αγγλίας (LEAs -Local Education Authority)

Στις «Τοπικές Εκπαιδευτικές Αρχές» της Αγγλίας (LEAs -Local Education Authority) εμφανίζονται έξι εννοιολογικά μοντέλα. Τα επικρατέστερα μοντέλα είναι το ολιστικό και το EAL (English as an Additional Language) μοντέλο.

Ολιστικό μοντέλο

Τα σχολεία που χρησιμοποιούν το ολιστικό μοντέλο αντιλαμβάνονται τους πρόσφυγες -μαθητές ως μαθητές με πολλαπλές, πολύπλοκες ανάγκες (μάθηση, κοινωνική και συναισθηματική). Ο κύριος στόχος είναι να συμβάλλει στην κοινωνική ένταξη, την ευημερία και την ανάπτυξη αυτών των μαθητών.

Μοντέλο νέων αφίξεων

Οι πρόσφυγες ορίζονται ως νεοαφιχθέντες. Τα σχολεία που υιοθετούν μια τέτοια προσέγγιση εστιάζουν σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά αυτών των μαθητών όπως το να αποκτήσουν την αγγλική ως μια πρόσθετη γλώσσα (EAL-English as an Additional Language), καθώς και στις ανάγκες που προκύπτουν από την διακοπόμενη εκπαίδευση και το να είσαι νέος για το βρετανικό σύστημα εκπαίδευσης. Τα συστήματα πολιτικής και υποστήριξης είναι σχεδιασμένα για την αντιμετώπιση αυτών των θεμάτων και συνήθως επικεντρώνονται σε σχολεία εισδοχής και επαγωγής αυτών των μαθητών.

EAL (English as an Additional Language) μοντέλο

Οι πρόσφυγες αναμένεται να μάθουν αγγλικά ως μια πρόσθετη γλώσσα ανεξάρτητα από τη μητρική τους γλώσσα. Έτσι τα κύρια δεδομένα που συλλέγονται επικεντρώνονται στη γλώσσα τους και την ικανότητά τους στα αγγλικά. Η υποστήριξη που παρέχεται σε αυτούς τους μαθητές έχει ως στόχο την βελτίωση των αγγλικών τους.

Μοντέλο εθνοτικών μειονοτήτων

Οι πρόσφυγες αντιμετωπίζονται ως μειονοτικές εθνότητες και ως τέτοια είναι σε κίνδυνο.

Μοντέλο φυλετικής ισότητας

Οι πρόσφυγες αντιμετωπίζονται ως ένας πιθανός στόχος για φυλετική παρενόχληση και ως ένα θέμα για τον αγώνα των πολιτικών για την ισότητα ή την πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Η κύρια εστίαση είναι η αύξηση της ευαισθητοποίησης των πολιτισμικών διαφορών.

Μοντέλο ευάλωτων παιδιών

Οι πρόσφυγες αντιμετωπίζονται ως μια ομάδα που είναι σε κίνδυνο εγκατάλειψης της γενικής εκπαίδευσης. Η υποστήριξη είναι οργανωμένη για να εξασφαλίσει την πρόσβασή τους στην εκπαίδευση και οι πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υπηρεσίες που δικαιούνται να τίθενται στη διάθεσή τους. (Arnot & Pinson, 2005).

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

«ΦΑΡΟΣ»

Στις χώρες υποδοχής προσφύγων εφαρμόζονται διάφορα προγράμματα που αποσκοπούν στην ένταξη των προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας και κατ' επέκταση στην κοινωνία. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν 3 βασικούς τομείς: την προσαρμογή του σχολείου στις ανάγκες των παιδιών των προσφύγων, τη βελτίωση της σχέσης μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας και την ανάπτυξη τάξεων ή προγραμμάτων μετά το σχολείο που προορίζονται για τα ίδια τα παιδιά. Πολλά προγράμματα έχουν μια συνιστώσα εκπαίδευσης και υποστήριξης δασκάλων ειδικά στο επίπεδο του δημοτικού όπου τα παιδιά έχουν μια πιο άμεση, συνεχή σχέση με έναν συγκεκριμένο δάσκαλο.

Τις τελευταίες δεκαετίες μερικά πολύ ελπιδοφόρα προγράμματα έχουν αναπτυχθεί ειδικά για τα παιδιά των προσφύγων στην Ολλανδία. Το πρόγραμμα πρόληψης «Φάρος» βασίζεται στην παραδοχή ότι το σχολείο έχει θεραπευτικές ικανότητες γιατί παρέχει στα παιδιά προσωπική προσοχή ενώ παράλληλα ενθαρρύνει την κοινωνικοποίηση με τους συμμαθητές τους. Τα προγράμματα αυτά έχουν μεταφερθεί στο Ηνωμένο Βασίλειο και εφαρμόζονται στο Κεντ και στο Μάντσεστερ. Στο Ηνωμένο Βασίλειο τα παιδιά παρακολουθούν κανονικά σχολεία ενώ στην Ολλανδία φοιτούν σε ειδικά σχολεία. Στην Ολλανδία η πιθανότητα ότι οι περισσότερες οικογένειες που ζητούν άσυλο θα απελαθούν κάποια στιγμή περιορίζει σημαντικά το ενδιαφέρον τους να μάθουν Ολλανδικά και κατά συνέπεια τη σύνδεσή τους με τα σχολεία. Αντίθετα στο Ηνωμένο Βασίλειο το επικρατές πολυπολιτισμικό μοντέλο ήταν αναμφίβολα ένας σημαντικός παράγοντας στη συμμετοχή των γονέων των προσφύγων και των ίδιων των κοινοτήτων στο τρέξιμο των προγραμμάτων. Το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο της χώρας υποδοχής των προσφύγων είναι ένα κρίσιμο στοιχείο στη διαμόρφωση των προγραμμάτων πρόληψης. (<http://www.pharos.nl>);

Ο Φάρος είναι ένα εθνικό κέντρο γνώσης στην Ολλανδία και έχει στόχο τη βελτίωση της υγείας και της ευημερίας των προσφύγων. Σκοπεύει να βοηθήσει τους ανθρώπους οι οποίοι στον 21ο αιώνα εργάζονται με πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο.

Για τα παιδιά των προσφύγων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ο «Φάρος» έχει αναπτύξει τα ακόλουθα προγράμματα:

Το μάθημα για τους πρόσφυγες

Είναι μια σειρά από 8 μαθήματα τα οποία εστιάζουν στις κοινές εμπειρίες που έχουν τα παιδιά των προσφύγων. Τα μαθήματα διεξάγονται από έναν δάσκαλο μαζί με έναν επαγγελματία ψυχικής υγείας σε ομάδες των 8-12 παιδιών. Τα συνηθισμένα θέματα που συζητιούνται είναι: η ζωή στην Ολλανδία, από πού κατάγομαι, ποιος είμαι, σημαντικά πράγματα και μέρες, φίλια και έρωτας, προοπτικές για το μέλλον.

Οι νέοι πρόσφυγες στο σχολείο

Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο κατάρτισης που συνοδεύεται από βιντεοταινίες για εκπαιδευτικούς και άλλους που εμπλέκονται με αυτή την ομάδα. Τα θέματα είναι: το υπόβαθρο της νεολαίας των προσφύγων, αντιμέτωποι με την απώλεια, η ενασχόληση με τραυματισμένα παιδιά, προληπτικές δραστηριότητες στην τάξη.

Καλώς ήρθατε στο σχολείο

Πρόκειται για μια σειρά από 21 μαθήματα τα οποία δίνουν έμφαση στις μη λεκτικές τεχνικές όπως η ζωγραφική και το δράμα. Αποσκοπούν στη βελτίωση της ευημερίας και την πρόληψη των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων των προσφύγων. Τα μαθήματα χτίζουν γέφυρες ανάμεσα στο παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Τα θέματα που περιλαμβάνονται είναι: η γνωριμία, από πού κατάγομαι, το σχολείο μου, ποιοι είμαστε, σημαντικές μέρες, η ζωή στην Ολλανδία, σημαντικοί άνθρωποι, η φίλια, ο έρωτας και ο γάμος, ελεύθερος χρόνος, το αίσθημα του αποκλεισμού, προοπτικές για το μέλλον. Από το 2015 το πρόγραμμα έχει αναθεωρηθεί και περιλαμβάνει θέματα όπως οι κοινωνικές δεξιότητες, τα δικαιώματα των παιδιών, οι διακρίσεις, τις σχέσεις και τη σεξουαλικότητα.

Για τα δημοτικά σχολεία έχουν αναπτυχθεί τα ακόλουθα προγράμματα

«Ο κόσμος ενωμένος»

Αυτό το πρόγραμμα αποτελείται από 8 ενότητες και απευθύνεται σε πρόσφυγες ηλικίες 10-12 ετών. Χρησιμοποιεί μια ποικιλία από λεκτικές και μη λεκτικές μεθόδους. Σκοπός είναι να ενισχυθεί η ικανότητα των παιδιών σε θέματα όπως η αυτοεκτίμηση, δεξιότητες αντιμετώπισης και κοινωνικές δεξιότητες. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος κάθε παιδί φτιάχνει ένα βιβλίο για τον εαυτό του. Τα θέματα που καλύφθηκαν ήταν τα εξής: εμένα, το σχολείο, που μένω, η οικογένεια, η γιορτή, η φίλια, παίξτε και εμένα, εσείς και εγώ. (βλ.παράρτημα)

«Το σχολείο ως θεραπευτής»

Αυτό είναι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για δασκάλους που υποστηρίζεται από βίντεο.

«Απλά δείξε ποιος είσαι»

Αυτό το πρόγραμμα χρησιμοποιεί κυρίως μη λεκτικές μεθόδους όπως παιχνίδι, χορός, κίνηση και ζωγραφική που προορίζεται για παιδιά που δεν έχουν κατακτήσει ακόμα την ολλανδική γλώσσα. Απευθύνεται σε πρόσφυγες ηλικίας 7-10 ετών και αποτελείται από 8 εβδομαδιαίες συνεδρίες. Στόχος είναι η ενίσχυση της συναισθηματικής και κοινωνικής ικανότητας των παιδιών. Τα θέματα που αντιμετωπίζονται περιλαμβάνουν: ασφάλεια, ταυτότητα, επικοινωνώντας με τους άλλους, αυτοδυναμία. Μπορεί να πραγματοποιηθεί από οποιονδήποτε εκπαιδευτικό. Το πρόγραμμα αποτελείται από ένα εγχειρίδιο και ένα κουτί με υλικά (π.χ. μια χελώνα, χρωματιστά σχοινιά και σχέδια). Ο Φάρος προσφέρει εκπαίδευση για όσους εκπαιδευτικούς θέλουν να εκτελέσουν το πρόγραμμα.

Μελέτες για ορισμένα από αυτά τα προγράμματα έχουν δείξει θετικές επιδράσεις σε πολλές διαστάσεις σημαντικές για την ευημερία των παιδιών (π.χ. η αίσθηση του ανήκειν). (Ingleby & Watters, 2002).

“EDUCATE A CHILD”

Το “Educate A Child “ είναι μια παγκόσμια πρωτοβουλία που ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2012 απ’ την Sheikha Moza bint Nasser του Qatar και έχει ως στόχο την μείωση σε παγκόσμιο επίπεδο του αριθμού των παιδιών που δεν έχουν πρόσβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ευθυγραμμιζόμενο στις αξίες και τις νόρμες της UNESCO. Υπολογίζεται ότι 58 εκατομμύρια παιδιά πρωτοβάθμιας σχολικής ηλικίας σε όλο τον κόσμο δεν έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση.

Μερικά προγράμματα που υλοποιεί είναι τα παρακάτω:

The EAC Partnership Iraq project

Υλοποιείται από το γραφείο της Ουνέσκο για το Ιράκ και επιδιώκει να εγγραφούν 30.000 από τα παιδιά που είναι εκτός σχολείου, σε 4 επαρχίες του Ιράκ. Το έργο αυτό έχει προγραμματιστεί σε 2 φάσεις σε διάστημα 4 ετών. Το “Education A Child” υποστηρίζει την 1η φάση, η οποία υλοποιείται σε 4 επαρχίες (Βαγδάτη, Ερμπίλ, Νινέβα, Βασόρα) για να εγγραφούν 30.000 μαθητές σε αναγνωρισμένα και επιταχυνόμενα προγράμματα εκπαίδευσης. Επίσης, χτίζονται νέα σχολεία ή αποκαθίστανται παλιά. Στα σχολεία αυτά μαζί με τη διδασκαλία παρέχονται και υλικά μάθησης. Στη 2η φάση θα επεκταθεί η γεωγραφική κάλυψη της πρωτοβουλίας σε 8 επιπλέον επαρχίες αλλά και ο αριθμός των μαθητών που επωφελούνται. Η παρέμβαση αναπτύσσει ένα ολιστικό εκπαιδευτικό πακέτο συμπεριλαμβανομένης της παροχής ενός πλήρους κύκλου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσα από ένα εποταχυνόμενο πρόγραμμα εκμάθησης και συμπληρωματικών προγραμμάτων στήριξης συμπεριλαμβανομένης της υγείας και της παροχής συμβουλών.

Εκπαίδευση για τους Σύριους πρόσφυγες που βρίσκονται εκτός σχολείου

Σε συνεργασία με το “Education A Child” το ταμείο των ΗΠΑ για τη Unicef έχει ως στόχο να παρέχει ποιοτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε 250.000 Σύριους πρόσφυγες που βρίσκονται εκτός σχολείου. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από το πρόγραμμα περιλαμβάνουν την αποκατάσταση των εγκαταστάσεων, την προμήθεια των υλικών καθώς και την παροχή ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τα πιο ευάλωτα παιδιά στην κοινότητα. Τα αποτελέσματα του έργου επικεντρώνονται:

Στην εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασική ποιοτική εκπαίδευση μέσω της παροχής σχολικών ειδών.

Στη βελτίωση των υπηρεσιών του δημοτικού σχολείου με τη συμμετοχή των γονέων, των δασκάλων και της κοινότητας για να δημιουργηθεί ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης για τα παιδιά.

Η εξασφάλιση της πρόσβασης σε ασφαλές χώρο για να μάθουν. (<http://educateachild.org>)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΜΙΑ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ ΜΟΡΦΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ: Η ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Μια ομάδα του Μόντρεαλ που αποτελείται από σχολεία, κοινοτικούς οργανισμούς και επαγγελματίες υγείας ανέπτυξε ένα σύνολο προγραμμάτων πρόληψης για νηπιαγωγεία, δημοτικά και γυμνάσια. Ο στόχος των προγραμμάτων ήταν να βοηθήσει τους πρόσφυγες και να γεφυρώσει το χάσμα ανάμεσα στο σχολείο και το σπίτι, ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν. Το πρόγραμμα εργαστηρίου για το δημοτικό αποτελείται από 3 είδη δραστηριοτήτων και πάντα συνδυάζει λεκτική και μη λεκτική έκφραση. Κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων τα παιδιά εναλλάσσονται μεταξύ τους δουλεύοντας μόνοι τους και πηγαίνοντας πίσω στις ομάδες τους για να ακούσουν ή να παρουσιάσουν τη δουλειά τους. Στην 1η δραστηριότητα τα παιδιά επεξηγούν και σχολιάζουν μύθους, παραμύθια ή θρύλους από μη κυρίαρχους πολιτισμούς. Οι παραδόσεις που αναφέρονται δεν είναι απαραίτητα εκείνες των συμμετεχόντων παιδιών. Οι ιστορίες επιλέγονται για να προκαλέσουν ειδικά θέματα που έχουν να κάνουν με τη μετανάστευση. Οι μύθοι διευκολύνουν την απόδοση του νοήματος σε μια προσωπική ή οικογενειακή εμπειρία ενός τραύματος ή της μετανάστευσης. Προτείνουν μια αφηγηματική δομή, ένα σύνολο κοινών συμβόλων και στρατηγικές αντιμετώπισης και ένα συγκεκριμένο όραμα του χρόνου. Οι μύθοι γίνονται προσαρμοσμένες μεταφορές που τα παιδιά μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να δομήσουν τις δικές τους εμπειρίες.

Στη δεύτερη δραστηριότητα που ονομάζεται «Το ταξίδι» τα παιδιά καλούνται να ζωγραφίσουν και να πουν την ιστορία ενός χαρακτήρα της επιλογής τους ο οποίος έχει περάσει μια διαδικασία μετανάστευσης. Ενθαρρύνονται να πουν ή να σχεδιάσουν για το παρελθόν (η ζωή στην πατρίδα πριν από τη μετανάστευση), το ίδιο το ταξίδι, η άφιξη στη χώρα υποδοχής και το μέλλον.

Στην τελευταία δραστηριότητα, το «Συνονήλευμα Μνήμης» (Memory Patchwork), τα παιδιά καλούνται να αναφερθούν σε μύθους και ιστορίες από τις οικογένειες και τις κοινότητές τους. Αυτά παρέχουν μια πιο άμεση εκπροσώπηση των ταυτοτήτων των παιδιών. Τα παιδιά συνήθως αναφέρουν τρεις τύπους ιστοριών: παραδοσιακά παραμύθια, ιστορικές

αφηγήσεις ή ιστορίες για τις οικογενειακές εμπειρίες. Η δραστηριότητα αυτή ενισχύει το διάλογο ανάμεσα στα παιδιά και στους γονείς τους σχετικά με τις θετικές πτυχές του παρελθόντος και βοηθά στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ σπιτιού και σχολείου εισάγοντας συμβολικά την οικογένεια μέσα στην τάξη.

Οι παραπάνω δραστηριότητες έχει βρεθεί ότι αυξάνουν την αυτοεκτίμηση των παιδιών και μειώνουν το επίπεδο των συναισθηματικών και των συμπτωμάτων συμπεριφοράς (Rousseau & Guzder, 2008).

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Όσον αφορά την Ελλάδα, η οποία πλήττεται τους τελευταίους μήνες από μεγάλες προσφυγικές ροές, στην έκτακτη σύνοδο των πρωτάνων που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Μυτιλήνη αποφασίστηκε η από κοινού ενεργοποίηση των Πανεπιστημίων της χώρας για τη δημιουργία προγραμμάτων εκπαίδευσης για διάφορες κατηγορίες προσφυγικού πληθυσμού και άλλες ανάλογες δράσεις. Αποφασίστηκε η συστηματική ενεργοποίηση, από κοινού, των Ελληνικών Πανεπιστημίων σε συνεργασία και με την υποστήριξη του υπουργείου Παιδείας, προκειμένου να γίνει δυνατή η δημιουργία προγραμμάτων τυπικής, άτυπης και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για διάφορες κατηγορίες προσφυγικού πληθυσμού, η παροχή προγραμμάτων γλωσσικής προετοιμασίας και δράσεις ανάλογου χαρακτήρα». (<http://www.newsbeast.gr>)

Μια τέτοια δράση έχει αναλάβει το Πανεπιστήμιο Πατρών στο κέντρο φιλοξενίας προσφύγων στη Μυρσίνη Ηλείας. Έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί σχολείο στο οποίο συμμετέχουν πάνω από 80 προσφυγόπουλα και 70 ενήλικες. Αριθμός αρκετά ικανοποιητικός για τον πληθυσμό του κέντρου φιλοξενίας.

Τα μαθήματα γίνονται στα αραβικά, στα αγγλικά και στα ελληνικά από εθελοντές εκπαιδευτικούς αλλά και από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές του Πανεπιστημίου. Συμμετέχει, επίσης, εθελοντικά μια ομάδα δημιουργικής απασχόλησης, αποτελούμενη από δασκάλους και νηπιαγωγούς του Πύργου. Το σχολείο έχει συνεχή λειτουργία τόσο για τους μικρούς όσο και για τους μεγάλους. Το βάρος έχει πέσει στη διδασκαλία ελληνικών και αγγλικών και στόχος είναι, έως τον Σεπτέμβριο, οι πρόσφυγες να μπορούν να επικοινωνούν στα Ελληνικά.

Το επόμενο βήμα είναι να εξασφαλιστεί μεγαλύτερος χώρος για διδασκαλία με πολλαπλές δραστηριότητες και να τοποθετηθεί ασύρματη διαδικτυακή σύνδεση, ώστε τα μαθήματα να γίνονται με ηλεκτρονικό τρόπο. Οι πρόσφυγες είναι ευχαριστημένοι και έχουν αρχίσει να βγαίνουν από τα σπίτια τους, έχουν μπει σε έναν ρυθμό και έχουν ξεφορτωθεί την ανία και την πλήξη τους. Μάλιστα, συμμετέχουν σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης, μέσω ομάδας που οι ίδιοι έχουν δημιουργήσει. (<https://www.eleftheriaonline.gr>)

Στις 3/6/2016 στις εγκαταστάσεις του πανεπιστημίου Πατρών και κατά την διάρκεια του 7ου παιδικού φεστιβάλ, υπό την διοργάνωσή του ΤΕΕΑΠΗ, προσκλήθηκαν και συμμετείχαν τα παιδιά που φιλοξενούνται στο προσφυγικό καταυλισμό της Μυρσίνης. Ασχολήθηκαν με δημιουργικές δραστηριότητες και συμμετείχαν στα εργαστήρια που διοργάνωσαν οι φοιτητές του τμήματος σε συνεργασία με τους διδάσκοντες. Κάποιες από τις δραστηριότητες: «Μουσικά παραμύθια», «Αφήγηση ιστοριών», «Η χώρα των χρωμάτων», «Ερευνητές των μαθηματικών», «Παραδοσιακά παιχνίδια», «Κουκλοθέατρο για όλους», «Ανανεώσιμες μορφές ενέργειας», «Διαπολιτισμική αγωγή», «Παιχνίδια Τσίρκου» και «Δημοτικά τραγούδια και χοροί».

Ανάλογες δράσεις για τη δημιουργία σχολείων μέσα στους καταυλισμούς προσφύγων πραγματοποιούνται και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπως στην Ειδομένη και στη Χίο. Τα σχολεία αυτά οργανώνονται και υποστηρίζονται από διάφορες εθελοντικές ομάδες ή από ΜΚΟ.

ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΙΔΟΜΕΝΗΣ

Στον καταυλισμό προσφύγων στην Ειδομένη δημιουργήθηκε ένα αυτοσχέδιο σχολείο από μια ανεξάρτητη ομάδα εθελοντών της περιοχής. «Idomeni cultural center» γράφει η ταμπέλα στο χώρο που δημιουργήθηκε προκειμένου να πραγματοποιούνται μαθήματα στα παιδιά του καταυλισμού. Στο σχολείο γίνονται μαθήματα και από τους ίδιους τους πρόσφυγες οι οποίοι έχουν σπουδές στα μαθηματικά, τη φυσική ή τη γλώσσα. Στις 9 το πρωί προσφέρεται πρωινό και στη συνέχεια έχει μαθήματα μαθηματικών, κουρδικών και αραβικών ενώ δε λείπουν και μαθήματα για τους ενήλικες πρόσφυγες. Οι εθελοντές προσπαθούν να διδάξουν στα παιδιά κυρίως αγγλικά και γερμανικά, γλώσσες που θα τους φανούν απαραίτητες στη ζωή τους. Αυτό είναι δύσκολο καθώς υπάρχουν παιδιά που δεν έχουν πάει ποτέ σχολείο λόγω του πολέμου και έτσι δεν γνωρίζουν καν τη μητρική τους γλώσσα. Αυτά τα παιδιά μπορεί να είναι ακόμη και 11-12 χρονών. Το πρόγραμμα του σχολείου περιλαμβάνει τραγούδια σε διάφορες γλώσσες, εκπαιδευτικά παιχνίδια και ζωγραφική. (<http://www.iefimerida.gr>)

ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΟΝ ΚΑΤΑΥΛΙΣΜΟ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

Οι οργανώσεις «Be Aware and Share» και η «Chios Eastern Shore Response Team» μετά από παρακλήσεις των προσφύγων για απασχόληση των παιδιών και μάθηση της μητρικής τους αλλά και της αγγλικής γλώσσας οργάνωσαν το πρώτο σχολείο ειδικά για τον συγκεκριμένο σκοπό στη Χίο. Έχουν συγκεντρωθεί ήδη 36 παιδιά, τα οποία χώρισαν σε δύο ηλικιακές ομάδες, τα παιδιά 6-7 χρονών και τα παιδιά ηλικίας 8-10 ετών. Τα μαθήματα περιλαμβάνουν τη διδασκαλία της αραβικής γλώσσας που γίνονται από δασκάλους - πρόσφυγες καθώς και τη διδασκαλία της αγγλικής από Χιώτες καθηγητές. Παράλληλα, διδάσκονται και τα μαθηματικά στην μητρική τους γλώσσα ενώ αργότερα μπορεί να προστεθεί και η φυσική. (<http://www.candianews.gr>)

Το σχέδιο του υπουργείου Παιδείας είναι η δημιουργία σχολικών δομών σε κάθε χώρο φιλοξενίας μεταναστών μέσα στο καλοκαίρι. Για την υλοποίηση του σχεδίου αυτού το υπ. Παιδείας συνεργάζεται με τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που ήδη δραστηριοποιούνται στην εκπαίδευση παιδιών μέσα στους καταυλισμούς. Επίσης, πολύτιμη είναι η βοήθεια των εθελοντών εκπαιδευτικών, οι οποίοι ήδη προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στα σχολεία που έχει ξεκινήσει η λειτουργία τους. Ήδη η αρμόδια επιτροπή που έχει συγκροτήσει το υπουργείο Παιδείας έχει καταγράψει τις εκπαιδευτικές ιδιότητες και τις ανάγκες σε κάθε καταυλισμό. Προτεραιότητα στα σχολεία αυτά θα δοθεί στις ξένες γλώσσες και στην πληροφορική. Επίσης, το υπουργείο προγραμματίζει ένα θερινό πανεπιστήμιο με τίτλο «Πέρα από την προσφυγική κρίση-Σπουδάζοντας στην Ευρώπη». Σε αυτό θα διδάσκουν Έλληνες και Ευρωπαίοι ακαδημαϊκοί σε εθελοντική βάση γύρω από τέσσερις θεματικές: Ευρωπαϊκός Πολιτισμός, Ανθρώπινα δικαιώματα και citizenship, Πληροφορίες για το σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα και την Ευρώπη και τρόπος εισαγωγής. Η γλώσσα διδασκαλίας θα είναι στα ελληνικά και στα αγγλικά. (<http://www.ksipnistere.com>)

Ο «ΦΑΡΟΣ»

Υπάρχουν, επίσης, οργανώσεις όπου πραγματοποιούν μαθήματα για πρόσφυγες σε ειδικούς χώρους και όχι στους καταυλισμούς. Μια τέτοια πρωτοβουλία έχει αναλάβει ο «Φάρος». Ο «Φάρος» είναι μια χριστιανική ανθρωπιστική οργάνωση, η οποία ιδρύθηκε τον Απρίλιο του 2014. Ο «Φάρος» βρίσκεται στα Εξάρχεια, στο κέντρο της Αθήνας. Οι ανήλικοι έχουν έναν ασφαλή χώρο όπου μπορούν να παίξουν, να χρησιμοποιήσουν υπολογιστές, να διαβάσουν, να μιλήσουν και να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Το κέντρο παρέχει μαθήματα αγγλικών αλλά και άλλες γλώσσες και μαθήματα υπολογιστών. Σύμφωνα με τις διαφορετικές ανάγκες και το επίπεδο γλώσσας του κάθε παιδιού, δημιουργήθηκαν διάφορες τάξεις για να μάθουν αγγλικά, ελληνικά και περσικά. Τα ελληνικά μαθήματα προορίζονται για αυτούς που σκοπεύουν να μείνουν καιρό στην Ελλάδα, ενώ τα μαθήματα αγγλικών για εκείνους που πρόκειται να συνεχίσουν το ταξίδι τους στην Ευρώπη. Τα περσικά προσφέρονται σε ανήλικους από το Αφγανιστάν και το Ιράν και έχουν σκοπό να εξασφαλίσουν ότι η υπάρχουσα γνώση δεν έχει χαθεί. Εστιάζει στους ανήλικες πρόσφυγες και ιδιαίτερα σε αυτούς που είναι ασυνόδευτοι, οι οποίοι είναι μια ευάλωτη ομάδα. Η ομάδα-στόχος του «Φάρου» είναι η ηλικιακή ομάδα μεταξύ 13-18 ετών. Μερικά προγράμματα που υλοποιεί είναι τα παρακάτω.

«Δημιούργησέ το μόνοι σου»

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε ασυνόδευτους ανήλικους και έχει ως κύριο στόχο την καθοδήγησή τους στα πρώτα βήματα της σταδιοδρομίας τους. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα ο «Φάρος» λανσάρει 3 εργαστήρια: ραπτική, ξυλουργική και ένα εργαστήριο «έκπληξη». Ο κύριος σκοπός του προγράμματος είναι η διδασκαλία της τέχνης της ξυλουργικής αλλά και της ραπτικής. Έχει, επίσης, ως στόχο την πρόληψη των ανηλικών από την στροφή σε παράνομες δραστηριότητες, την εισαγωγή των ανηλικών στην ηθική της εργασίας, τη μεταφορά αξιών όπως η συνέπεια και η ομαδική εργασία και την εμπλοκή των παιδιών σε δημιουργικές δραστηριότητες. Η ραπτική και η ξυλουργική έχουν εβδομαδιαία μαθήματα, ενώ το εργαστήριο «έκπληξη» διεξάγει 2 μαθήματα ανά μήνα (επισκέψεις σε χώρους εργασίας και γνωριμία με ένα επάγγελμα μέσω σεμιναρίων από τους επισκέπτες). Πάνω από 200 ανήλικοι αναμένεται να ωφεληθούν από αυτό το έργο.

«Απογεύματα μελέτης»

Το πρόγραμμα προβλέπει τη δημιουργία βιβλιοθήκης. Σκοπός είναι να γίνουν τα βιβλία ελκυστικά για τους ανήλικους και να διεκδικούν τους ορίζοντές τους. «Το απόγευμα της μελέτης» προγραμματίζεται μια φορά την εβδομάδα συμπεριλαμβάνοντας μια ενδιαφέρουσα εκπαιδευτική δραστηριότητα. Η βιβλιοθήκη θα είναι πάντα ανοιχτή για τα παιδιά για να μελετήσουν τις ασκήσεις τους με έναν δάσκαλο ή να απολαύσουν μερικές ήσυχες στιγμές. Περίπου 150 ανήλικοι αναμένεται να συμμετάσχουν σε αυτό το πρόγραμμα μέσα στο 2016.

«Η σχολή ποδοσφαίρου»

Οι περισσότεροι ασυνόδετοι ανήλικοι πρόσφυγες είναι αγόρια και τους αρέσει το ποδόσφαιρο. Για αυτό το λόγο ο «Φάρος» έχει ξεκινήσει μια σχολή ποδοσφαίρου σε συνεργασία με την τοπική ποδοσφαιρική ομάδα. Ενώ παίζουν ποδόσφαιρο ο κοινωνικός λειτουργός εμπλέκεται μαζί τους σε ένα ελεύθερο και ανοικτό περιβάλλον και τους παρέχουν διάφορες σημαντικές πληροφορίες (π.χ. σχετικά με νομικά δικαιώματα, την υγιεινή). (www.faros.org.gr).

4.1 Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Το ζητούμενο κατά τα πρώιμα στάδια επαφής των κοινωνικών λειτουργών ή δασκάλων με τις ροές των προσφύγων σε διαπροσωπικό επίπεδο είναι η σταδιακή επαφή και εξοικείωση των προσφύγων με την γλώσσα υποδοχής και την κουλτούρα αυτής, ώστε να τεθούν τα θεμέλια που μακροπρόθεσμα θα οδηγήσουν σε περαιτέρω ουσιαστικότερα αποτελέσματα ένταξης των προσφύγων σε ατομικό επίπεδο στον κοινωνικό ιστό της χώρας υποδοχής.

Κύριοι παράγοντες αποτελεσματικότητας της διδακτικής της γλώσσας υποδοχής σε πρόσφυγες είναι:

A. Ο γλωσσικός παράγοντας

Ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο, την ταξική καταβολή και την γλωσσική γνώση εκ προοιμίου της γλώσσας υποδοχής εξαρτάται ο βαθμός ανταπόκρισης των μαθητών στην εξέλιξη της γλωσσικής τους ικανότητας στην ομιλία, την γραφή και την ανάγνωση.

B. Οι πολιτισμικοί Παράγοντες

Οι πολιτισμικοί παράγοντες είναι οι πλέον σημαντικοί τελεστές και κατηγοριοποιούνται στην 1. Κοινωνική τάξη 2. Οικογενειακή συγκρότηση 3. Θρησκεία 4. Αξίες και Συμπεριφορές 5. Σεβασμός και 6. Χρόνος

Ο προσανατολισμός και οι μέθοδοι διδασκαλίας της γλώσσας υποδοχής

Orientation

Grammar-Based

Communicative

Empiricist

Rationalist

Sociopsycholinguistic

Methods

Grammar Translation

Direct Method

Notational-functional Approach

Audiolingual Method

Suggestopedia

Silent Way

Community language Learning

Total Physical Response

Natural Approach

CALLA

Problem Posing

Content-Based language

Teaching

Οι μέθοδοι γλωσσικής διδασκαλίας

Οι μέθοδοι εκμάθησης μίας γλώσσας είναι οι ακόλουθες: 1. Η γραμματική-μετα-φραστική(Grammar Translation), 2. Η Άμεση(Direct) 3. Η Εννοιολογική-λειτουργική προσέγγιση (Notational-functional Approach) 4. Η Ήχο-γλωσσική μέθοδος(Audiolingual) 5. Suggestopedia 6. Silent Way 7. Κοινωνική μάθησης γλωσσών(Community language Response) 8. Γνωστική ακαδημαϊκή γλώσσα-Προσέγγιση Μάθησης (CALLA) 9. Problem posing 10. Η Διδασκαλία με βάση το περιεχόμενο(CBI).

Η μέθοδος διδασκαλίας που θα ακολουθηθεί σε ένα προσφυγικό πρόγραμμα εξαρτάται από τις συνθήκες υγιεινής, τις υπάρχουσες υποδομές, την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται, την ήδη υπάρχουσα γνώση της γλώσσας υποδοχής, τις δεξιότητες των εκπαιδευτών, την κοινωνικές και πνευματικές καταβολές των ατόμων, τις ατομικές προσδοκίες του πρόσφυγα μαθητή για τη διαμονή του ή περαιτέρω μετακίνηση του σε άλλη χώρα και τελικώς από το επιδιωκόμενο επίπεδο δεξιότητας εκμάθησης της γλώσσας από τους πρόσφυγες.

Αναφορικά με τα νεαρά προσφυγόπουλα η δίγλωση διδασκαλία πρώτιστα πρέπει να εστιαστεί στην διδασκαλία της μητρικής γλώσσας ως στοιχείο πολιτισμικής ταυτότητας των παιδιών καθώς, επίσης, ως προϋπόθεση για την βαθύτερη εκμάθηση της γλώσσας υποδοχής.

Στην περίπτωση διδασκαλίας προσφυγόπουλων οι καταλληλότερες μέθοδοι διδασκαλίας είναι η άμεση και η εννοιολογική-λειτουργική προσέγγισή. Πιο συγκεκριμένα:

Η ευθεία μέθοδος ή φυσική αποφεύγει την χρήση της μητρικής γλώσσας και γίνεται μόνο στην γλώσσα υποδοχής. Σε γενικές γραμμές, η διδασκαλία επικεντρώνεται στην ανάπτυξη των προφορικών δεξιοτήτων. Με χαρακτηριστικά στοιχεία την διδασκαλία των εννοιών και του λεξιλογίου μέσω παντομίμας, εικόνων-αντικειμένων και άλλων οπτικών μέσων, την διδασκαλία της γραμματικής μέσω της χρήσης της επαγωγικής μεθόδου (δηλαδή οι μαθητές να μαθαίνουν τους κανόνες

μέσα από μία διαδικασία παρουσίασης επαρκών γλωσσικών μορφών της γλώσσας εκμάθησης), ο κεντρικός ρόλος της προφορικής γλώσσας (με έμφαση στη φυσική προφορά του λόγου) και την εστίαση αυτής σε μοτίβα διδασκαλίας «ερώτηση-απάντηση».

Η εννοιολογική-λειτουργική προσέγγιση είναι ένας τρόπος συγκρότησης μίας «περίληψης» γύρω από «έννοιες», καταστάσεις της πραγματικής ζωής, με τις οποίες οι άνθρωποι επικοινωνούν, που αναλύονται περαιτέρω σε «λειτουργίες», που αποτελούν τους ειδικούς στόχους κάθε επικοινωνίας. Κατά το σχεδιασμό ενός μαθήματος, οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν μία κατάσταση του πραγματικού κόσμου ως την "ιδέα" τους, και επιλέγουν αντίστοιχες λειτουργίες για να προετοιμάσουν τους μαθητές να επικοινωνήσουν σε αυτή την κατάσταση στο μάθημα. Για παράδειγμα, ένα μάθημα μπορεί να είναι για το πώς να αγοράσει κάποιος κάτι σε ένα κατάστημα, όπου η έννοια είναι τα ψώνια και μία λειτουργία είναι το να ρωτά τις τιμές.

Αυτές οι μέθοδοι διδασκαλίας δίνουν στους εκπαιδευτικούς την ευλυγισία και την δυνατότητα σταδιακά και παράλληλα να διδάσκουν τα παιδιά την μητρική και την γλώσσα υποδοχής μέσα από τις προσωπικές τους εμπειρίες και με εργαλεία την παντομίμα, τις εικόνες και τα σύγχρονα οπτικά μέσα, διαμορφώνοντας ένα πρόγραμμα διδασκαλίας που εξελίσσεται βήμα-βήμα με την βελτίωση της γλωσσικής απόδοσης των παιδιών.

5.1 ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ειδικά μαθήματα κατάρτισης είναι διαθέσιμα για τη διδασκαλία των αλλοδαπών αλλά πολύ σπάνια τα μαθήματα αυτά είναι σχεδιασμένα για να καλύψουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των προσφύγων. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, τη Σουηδία και το Λουξεμβούργο οι πρόσφυγες συχνά εκπαιδεύονται και προσλαμβάνονται ως καθηγητές ξένων γλωσσών για ενήλικες ή ως διαχειριστές των έργων για τους πρόσφυγες. Υπάρχουν μερικά προγράμματα που στόχο έχουν την κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε να διδάξουν τους πρόσφυγες.

“Cimade”, Γαλλία

Το “Cimade” είναι μια ΜΚΟ που συντονίζει τη γλωσσική κατάρτιση για τα 29 κέντρα φιλοξενίας προσφύγων στη Γαλλία. Έχει αρμοδιότητα να συντονίζει και να εκπαιδεύσει 60 καθηγητές γαλλικών ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει: παροχή συμβουλών και εκπαιδευτική υποστήριξη σε συγκεκριμένα θέματα, σεμινάρια και ανταλλαγή διδακτικών εμπειριών (μία φορά το χρόνο στο Παρίσι), θεματικά εργαστήρια που καλύπτουν θέματα όπως η εστιασμένη υποστήριξη για αρχάριους. Ο οργανισμός έχει δημιουργήσει ένα κέντρο το οποίο έχει σύγχρονα πακέτα κατάρτισης, βίντεο, ταινίες και μια ποικιλία άλλων διδακτικών υλικών. Παράγει, επίσης, ένα εγχειρίδιο μεθόδων αξιολόγησης και έχει δημοσιεύσει μια σειρά από φυλλάδια που παρουσιάζουν τον πολιτισμό, την κουλτούρα, την ιστορία, τη γεωγραφία και τη γλώσσα μερικών από τις χώρες από τις οποίες οι πρόσφυγες έχουν καταφύγει.

“ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΕΤ”

Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα «Σωκράτης-Κομένιους» της Ε.Ε. Η πρωτοβουλία αυτή παρέχει διαπολιτισμική εκπαίδευση για τα παιδιά των Κινέζων μεταναστών στην περιοχή της Τοσκάνης και προβλέπεται να επεκταθεί για να συμπεριλάβει τα παιδιά Αλβανών προσφύγων. Ο στόχος είναι να προετοιμάσει και τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς για τη μελέτη και τη διδασκαλία σε ένα πραγματικά διαπολιτισμικό περιβάλλον. Οι στόχοι για τους δασκάλους είναι να λάβουν επαγγελματική κατάρτιση στη διαπολιτισμική διδασκαλία, να είναι εφοδιασμένοι με τα κατάλληλα υποστηρικτικά υλικά, να αντιμετωπίσουν τα ζητήματα της μετανάστευσης, να έχουν μια καλύτερη κατανόηση του Κινεζικού πολιτισμού και να βελτιώσει την επικοινωνία με τους Κινέζους μαθητές και τις οικογένειές τους.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ “FENIX”, ΣΟΥΗΔΙΑ

Πρόσφυγες με επαγγελματικό υπόβαθρο στη χώρα καταγωγής τους ως δάσκαλοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στην αναγνώριση των προσόντων τους στη Σουηδία. Το πρόγραμμα αυτό αναπτύχθηκε από την επιτυχή απασχόληση ενός δασκάλου της Σομαλίας σε ένα δήμο στον οποίο τα σχολεία αντιμετώπιζαν δυσκολίες με τους μαθητές της Σομαλίας. Έχει αναπτυχθεί ένα ειδικό πρόγραμμα κατάρτισης για τους εκπαιδευτικούς των προσφύγων και θα εκπαιδευτούν 20 φοιτητές. Η εκπαίδευση αποτελείται από 4 ενότητες και διαρκεί περίπου ένα έτος. Ξεκινά με την εκτίμηση των αιτούντων. Έπειτα με τους επιτυχόντες θα αναπτυχθεί μια ατομική Σουηδική και Αγγλική εκμάθηση γλώσσας για να διεξαχθεί από το τοπικό τμήμα εκπαίδευσης της Landskrona. Η τρίτη ενότητα προσφέρει κατάρτιση σχετικά με τη λειτουργία του σουηδικού εκπαιδευτικού συστήματος. Τέλος, οι μαθητές κατανέμονται μεταξύ των πέντε σχολείων της περιοχής και πρέπει να θεωρούνται ως ενεργά μέλη των διδακτικών ομάδων. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι μαθητές λαμβάνουν ένα τοπικό δίπλωμα διδασκαλίας με τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους στο τμήμα κατάρτισης των εκπαιδευτικών στο πανεπιστήμιο Malmö, προκειμένου να λάβουν ένα εθνικά αναγνωρισμένο

δίπλωμα διδασκαλίας. (Good Practice Guide on the Integration of Refugees in the European Union)

Η UNESCO στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών της για να εγγυηθεί το δικαίωμα των νέων προσφύγων από τη Συρία στην ποιοτική εκπαίδευση, προωθεί μια νέα σειρά κατάρτισης με στόχο τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς στα δύο κύρια στρατόπεδα στο Darashkran και στο Kawargowsaki, στην περιοχή του Κουρδιστάν στο Ιράκ. Διεθνείς εμπειρογνώμονες από την Unesco πραγματοποίησαν και παρακολούθησαν την εκπαίδευση, η οποία καλύπτει βασικούς τομείς προτεραιότητας συμπεριλαμβανομένων:

Βελτίωση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική γνώση περιεχομένου και στη μαθητοκεντρική διδασκαλία

Ενίσχυση των δασκάλων και των γονιών στην κατανόηση και τη χρήση του «Διυπηρεσιακού Δικτύου για την Εκπαίδευση σε καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης» (Interagency Network for Education in Emergencies' (INEE)) και στην υιοθέτησή τους στα σχολεία.

Προσανατολισμό των Σύριων προσφύγων στο Ιρακινό εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών σε επίπεδο προπαρασκευαστικής εκπαίδευσης

Κατάρτιση εκπαιδευτικών για την παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στα παιδιά και τους νέους.

Οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι είναι από τις κατασκηνώσεις προσφύγων και υπηρετούν εκεί είχαν εκπαιδευτεί στη διαχείριση της σχολικής τάξης, στην ενεργητική μάθηση και στη διδασκαλία σε καταστάσεις μετά από καταστροφή. Ενώ τα μέλη των συλλόγων γονέων και εκπαιδευτικών εκπαιδεύτηκαν στη διαχείριση του σχολείου, την υποστήριξη σχολικών δραστηριοτήτων και τη συμμετοχή των γονέων στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών. (<http://www.unesco.org>).

6.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το ζήτημα της εκπαίδευσης των προσφύγων είναι εξαιρετικά σημαντικό και δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με ευκαιριακές λύσεις και με τη συνδρομή εθελοντικών οργανώσεων. Τα εκάστοτε υπουργεία παιδείας οφείλουν να προτείνουν ολοκληρωμένα σχέδια δράσης και σε ασφαλείς χώρους. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επιμορφώνονται κατάλληλα για να διδάξουν στους πρόσφυγες. Στην Ελλάδα οι προσπάθειες γίνονται, προς το παρόν, σε αυτοσχέδια σχολεία μέσα στους καταυλισμούς με εθελοντικές προσπάθειες από διάφορους φορείς. Στο εξωτερικό τα πράγματα είναι πιο οργανωμένα και υπάρχουν ειδικά προγράμματα για την εκπαίδευση των προσφύγων.

Ιδιαίτερα, τα παιδιά ενώ είναι δυνάμενα να προσαρμοστούν στα νέα περιβάλλοντα ταχύτερα από τους ενήλικες απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή εκ μέρους των δασκάλων τους, ώστε η ένταξη τους να γίνει με όσο το δυνατόν πιο ομαλό τρόπο. Τα παιδιά καλούνται να συνδυάσουν 2 διαφορετικούς κόσμους (ενδέχεται το οικείο περιβάλλον τους να μην μπορεί να τα βοηθήσει σε αυτή την προσπάθεια): την παράδοση της οικογένειάς τους και τις νόρμες του παρόντος κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο καλούνται να προσαρμοστούν. Ενδεχόμενα να βιώνουν ταυτόχρονα προκατάληψη και εχθρότητα στο σχολικό και ευρύτερα κοινωνικό τους περιβάλλον. Έτσι η ίδια η ζωή τους γεννά την αναγκαιότητα να διευρύνουν το εύρος της αυτοαναφορικότητά τους σε σχέση με την ταυτότητά τους και να παλέψουν να εξισορροπήσουν την εσωτερική αμφιταλάντευσή τους ανάμεσα στην άρνηση ή την τυφλή αποδοχή της θρησκευτικής πίστης.

Στις μέρες μας που το πρόβλημα των προσφύγων έχει γίνει έντονο και απασχολεί όλες τις χώρες παγκοσμίως καλούμαστε όλοι να ενεργήσουμε δραστικά. Ο καθένας μας από τη θέση του οφείλει να βοηθήσει έτσι ώστε οι κυβερνήσεις να αναγκαστούν να λάβουν μέτρα.

7.1 ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A. Βιώνοντας το γνωστό

Δραστηριότητα 1η:

Στόχος: Να καταγραφούν τα χαρακτηριστικά του θεσμού της οικογένειας όπως υφίσταται στη χώρα προέλευσής των προσφύγων.

Να συμπληρωθεί ο πίνακας Α και να διατυπωθεί η ατομική τους γνώμη γύρω από το θεσμό της οικογένειας

Οικογενειακή κατάσταση					
ΑΑ	Τύπος οικογένειας (περιγραφή)	Αριθμός μελών	Ρόλος κάθε μέλους	Ιεραρχία οικογενειακή	Σχολιασμός

Β. Βιώνοντας το νέο

Δραστηριότητα 2η:

Στόχος: Να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων δυτικών τύπων οικογένειας και να εντοπίσουν διαφορές με την μορφή που έχει η οικογένεια στη χώρα καταγωγής τους.

Παρακολούθηση βίντεο όπου μέσα από φωτογραφίες παρουσιάζεται η εξέλιξη του θεσμού της οικογένειας από τα παλιότερα χρόνια μέχρι σήμερα στις δυτικές χώρες. Γίνεται σχολιασμός και εξήγηση των εικόνων από τον εκπαιδευτικό.

Media embedded June 26, 2016
[\[Permalink \]](#)

Μετά από την συζήτηση που γίνεται με τον εκπαιδευτικό αλλά και μεταξύ τους καλούνται να συμπληρώσουν τον ίδιο πίνακα αλλά αυτή τη φορά για τους τύπους οικογένειας που υπάρχουν στις δυτικές χώρες

Τέλος, γίνεται συζήτηση με βάση τα συμπεράσματα των δύο δραστηριοτήτων για τις ομοιότητες και τις διαφορές των 2 διαφορετικών οικογενειακών βιοκόσμων, αλλά και για τις σκέψεις που τους γεννώνται σε ατομικό επίπεδο και τη στάση τους στο μέλλον γύρω από τον θεσμό της οικογένειας.

Γ. Εννοιολόγηση με ορολογία

Δραστηριότητα 3η

Στόχος: Να γνωρίζουν τι είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία μπορούν να διεκδικούν σε οποιαδήποτε χώρα παγκοσμίως.

Αρχικά, τους ζητείται να δώσουν έναν ορισμό για τις εξής λέξεις: άνθρωπος, δικαίωμα, ανθρώπινα δικαιώματα όπως τα αντιλαμβάνονται οι ίδιοι. Έπειτα από συζήτηση και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού διατυπώνουν τους σωστούς ορισμούς για αυτές τις λέξεις.

Δ. Εννοιολογώντας με θεωρία

Δραστηριότητα 4η

Στόχος: Να γνωρίζουν ακριβώς ποια είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ιστορία τους, καθώς και σε ποιους οργανισμούς μπορούν να καταφύγουν για την προάσπιση τους.

Αρχικά παρακολούθηση του βίντεο “the story of human rights”

Media embedded June 26, 2016
[[Permalink](#)]

Στο βίντεο γίνεται μια ιστορική αναδρομή σχετικά με το πως και πότε καταλήξαμε στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Μετά την παρακολούθηση του βίντεο καλούνται να καταγράψουν μόνοι τους τα ανθρώπινα δικαιώματα που συμπεριλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη. Τέλος, γίνεται ενημέρωση από τον εκπαιδευτικό για τους οργανισμούς στους οποίους μπορούν να καταφύγουν για την προάσπιση αυτών των δικαιωμάτων.

Ε. Αναλύοντας λειτουργικά

Δραστηριότητα 5η

Στόχος: να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι οδηγήθηκαν στη σύναψη μιας συμφωνίας σχετικά με τα στοιχειώδη δικαιώματά τους.

Τίθεται το παρακάτω ερώτημα στους εκπαιδευόμενους: ποιοί νομίζετε είναι οι λόγοι που οι άνθρωποι αναγκάστηκαν να συνάψουν μια συμφωνία για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να υπάρχουν οργανισμοί για την προάσπιση τους; Γιατί αυτή η αναγκαιότητα υπήρχε στα παλαιότερα χρόνια αλλά εξακολουθεί να υπάρχει και στις μέρες μας;

Οι εκπαιδευόμενοι εκφράζουν τις απόψεις τους και ακολουθεί διάλογος.

ΣΤ. Αναλύοντας κριτικά

Δραστηριότητα 6η

Στόχος: Να κατανοήσουν τις συνέπειες που μπορεί να έχει η έλλειψη γνώσης.

Οι εκπαιδευόμενοι χωρίζονται σε δύο ομάδες. Στη μια ομάδα δίνεται το εξής σενάριο. Ένας πρόσφυγας υφίσταται κατάφωρη καταπάτηση των δικαιωμάτων του στη χώρα υποδοχής. Δεν γνωρίζει ποια είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και σε ποιους οργανισμούς μπορεί να απευθυνθεί. Προβλέψτε ποια θα είναι η κατάληξή του.

Η άλλη ομάδα υποθέτει ότι ο πρόσφυγας διαθέτει την απαραίτητη γνώση. Τι πιστεύετε ότι θα κάνει ο πρόσφυγας; Θα είναι η κατάληξή του διαφορετική από του πρόσφυγα που δεν γνωρίζει;

Z. Εφαρμόζοντας κατάλληλα

Δραστηριότητα 7η

Στόχος: να εντοπίσουν στη δική τους ζωή τα δικαιώματα που καταπατούνται και να αντιδράσουν αναλόγως.

Υποθέστε ότι ένας δημοσιογράφος σας ζητάει να γράψετε τη δική σας ιστορία, να περιγράψετε το ταξίδι σας από την πατρίδα σας έως εδώ. Ποια δικαιώματά σας καταπατήθηκαν στην πατρίδα σας; Στην χώρα που βρίσκεστε τώρα εξακολουθεί να υπάρχει καταπάτηση των δικαιωμάτων σας και αν ναι, τι σκοπεύετε να κάνετε;

Οι εκπαιδευόμενοι δουλεύουν σε ομάδες.

H. Εφαρμόζοντας δημιουργικά

Δραστηριότητα 8η

Στόχος: να εφαρμόσουν με πρωτότυπο τρόπο τα όσα έμαθαν

Δημιουργήστε μια ιστοσελίδα που θα απευθύνεται σε πρόσφυγες. Εκεί οι πρόσφυγες θα μπορούν να βρουν πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους, πως μπορούν να ζητήσουν άσυλο, αν μπορούν να ταξιδέψουν σε άλλη χώρα, πως μπορούν και αυτοί να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση έτσι ώστε αργότερα να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, σε ποιους οργανισμούς μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια κ.α. Εργαστείτε ομαδικά για την ολοκλήρωση της εργασίας.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Arnot, M., & Pinson, H. (2005). The education of asylum-seeker and refugee children: A study of LEA and school values, policies and practices. Cambridge: University of Cambridge.

Educateachild. (2016, may 31). Educate A Child. Ανάκτηση από <http://educateachild.org/library>

Gaunt, S., Hudson, S., & Aferiat, Y. (1999). Good practice guide on the Integration of refugees in the European Union. The ECRE Task Force, World University Service.

Haben Habteslasie, e. A. (2014, April 24). unhcr.org. Ανάκτηση από Syrians get round education crunch by running their own school in Jordan: <http://www.unhcr.org/news/makingdifference/2014/4/535929666/syrians-round-education-crunch-running-own-school-jordan.html?query=syrian>

iefimerida.gr. (2016, march 02). iefimerida.gr. Ανάκτηση από Ανοιχτά τα σχολεία για τους πρόσφυγες -Το σχέδιο δράσης του υπουργείου Παιδείας: <http://www.iefimerida.gr/news/254261/anoihta-ta-sholeia-gia-toys-prosfyges-shedio-drasis-toy-poyrgeioy-paideias>

Ingleby, D., & Watters, C. (2002). Refugee children at school: good practices in mental health and social care. *Education and Health*, 20(3), 43-45.

Kaprielian-Churchill, I. (1996). Refugees and education in Canadian schools. *International Review of Education*, 42(4), 349-365.

Khanlari, S. (2016, February 12). muftah.org. Ανάκτηση από <http://muftah.org/canada-refugee-resettlement-program-action/#.V078rL5gfDf>

OECD. (2016). *Making Integration Work refugees and others in need of protection*. Paris: OECD.

Patricia S. Maloof, P. a.-S. (2003). *Muslim refugees in United States*. Washigton D.C.: Center for Applied Linguistics.

Pharos. (2016, May 31). Pharos. Ανάκτηση από <http://www.pharos.nl>

Rousseau, C., & Guzder, J. (2008). School-based prevention programs for refugee children. *Child and adolescent psychiatric clinics of North America*, 17(3), 533-549.

School, N. M. (2015). *Brochure for Nelson mandela School*. Berlin: Nelson Mandela School.

Suchiraphon McKeithen-Polish. (2003). *What If They Don't Speak English? For Primary & Secondary Teachers*. Clinton Township: MISD Bilingual/ESL Department.

UNESCO, UNESCO starts training for teachers in Syrian refugees' camp in Iraq. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.unesco.org> (τελευταία πρόσβαση 25/5/2016)

Στη Χίο το πρώτο οργανωμένο σχολείο για πρόσφυγες. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.candianews.gr/2016/05/25/sti-chio-to-protorganomeno-scholio-gia-prosfyges> (τελευταία πρόσβαση 10/5/2016)

UNHCR, (2015). *UNCHR- Mid-Year Trends 2015*. Geneva: UNHCR.

UNCHR, (2015). *Curriculum choices in refugee settings*, <http://www.unhcr.org/publications/education/560be1209/education-brief-3-curriculum-choices-refugee-settings.html?query=Curriculum%20choices%20in%20refugee%20settings>.

UNHCR, (2012). *Education Strategy 2012-2016*, <http://www.unhcr.org/5149ba349.html>

UNICEF, R. S. (2015). *Curriculum, Accreditation and Certification for Syrian Children*. Amman: UNICEF Middle East and North Africa.

Μητακίδου Σ., Δ. Ε. (2006). Διαπολιτισμικά Σχολεία: Πραγματικότητα και Προοπτικές. Δια Βίου Μάθηση για την Ανάπτυξη, την Απασχόληση και την Κοινωνική Συνοχή: Πρακτικά Συνεδρίου, Βόλος, 31 Μαρτίου-2 Απριλίου 2006, (σσ. 1109-1117). Βόλος: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).

Πατρών, Τ. Ε. (2016, Ιούνιος 07). <http://www.childrenfestival.edu.gr/>. Ανάκτηση από Το Παιδικό φεστιβάλ του Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η.: <http://www.childrenfestival.edu.gr/>

Πολίτη, Ι. Υ. (2013). Βασικές πληροφορίες για τους αιτούντες διεθνή προστασία στην Ελλάδα. Αθήνα: Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Προγράμματα εκπαίδευσης για τους πρόσφυγες. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.newsbeast.gr/greece/arthro/2192233/programmata-ekpedefsis-gia-tous-prosfyges> (τελευταία πρόσβαση 30/5/2016)

πρόσφυγες, Γ. τ. (2009). *Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων*. Αθήνα: Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες.

Στη Χίο το πρώτο οργανωμένο σχολείο για πρόσφυγες. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.candianews.gr/2016/05/25/sti-chio-to-protorganomeno-scholio-gia-prosfyges> (τελευταία πρόσβαση 10/5/2016)

(2/6/2016), Σχολεία για προσφυγόπουλα - Ποια μαθήματα θα διδάσκονται. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.ksipnistere.com/2016/06/blog-post_467.html (τελευταία πρόσβαση 8/6/2016)

Σχολείο για τα παιδιά της Ειδομένης: Ανοιξε πριν 5 μέρες, διδάσκουν και πρόσφυγες. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.iefimerida.gr/news/262121/sholeio-gia-ta-paidia-tis-eidomenis-anoixe-prin-5-meres-didaskoyn-kai-prosfyges-eikones#ixzz4BZe0IHZb> (τελευταία πρόσβαση 5/6/2016)

(2009, Σεπτέμβριος 26). The Story of Human Rights. <https://www.youtube.com/watch?v=oh3BbLk5UIQ>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

PHAROS-THE WORLD UNITED

Steps to success, learners' experiences and resources

Lesson 2 - School

31

Resources

rules	music and song words
Map	Camera
soft toy	display area
Timer	Whiteboard
Labels	

Step 1 Introduction 10 minutes

- Share the overview and the learning intentions for lesson.
- Recall main ideas from lesson 1.
- Revisit rules for World United.
- Introduce new verse and sing song.

Step 2 Taking a class photograph 20 minutes

- Class discussion about location of photograph. Take several photographs of the class in differing locations. Photo to be selected in lesson 3.
- Class discussion about our different personalities, looks and backgrounds and understand the importance of all being part of a group.

Step 3 School then and now 30 minutes

- Share our experiences of different schools we have attended.
- Create a mind-map of the things that we do at school.
- Class discussion about key differences, using some of the questions below as prompts:
 - *In what language were you taught?
 - *Which subjects did you like the most?
 - *What happened if you didn't do as the teacher asked?
 - *Do you miss your old school?

- Children to incorporate their experiences into a short role-play about either this or a previous school.
- Children to work in a small group. Role-play to be shared with class.
- Digital camera to be used to take photographs and to create slide show of experiences.

Step 5

Conclusion

5 minutes

- Pupils to provide brief feedback on lesson.
- Share topic for lesson 3 - My Home.
- Sing song.

Ioanna Dimopoulou
